

محیط زیست به‌مثابه تمام دولت

سیدمصطفی هاشمی طبا

نگاهی به سازمان محیط زیست، هیئت دولت و محیط زیست ایران در طول ۴۰ سال گذشته نشان می‌دهد نه سازمان محیط زیست به‌ وظایف ذاتی و مکتوب خود آگاه است، نه دولت‌ها این سازمان و نیز اصل محیط زیست را باور دارند و نه محیط زیست ایران و مردمی که از آن فیض می‌برند، روند ثابت و پایداری داشته است.

سازمان محیط زیست در دولت بیشتر زنگ تفریح بوده و رؤسای آن کمترین اثر را در دولت‌ها داشته و دولت‌ها هم اصولاً دغدغ‌های به نام محیط زیست نداشته‌اند و محیط زیست ایران را مانند سفره‌ای گسترده می‌دیدند که مردم، قانونی یا غیرقانونی، استحقاقاً یا غیر استحقاقاً باید از نمد آن کلاهی برای خود درست کنند؛ اگرچه این سهم‌خواهی سهم‌بران به زبان خود مردم و زبان سرزمین ایران باشد. اشاراتی که در فوق شد، نه یک فکر مجرد و نه یک اندیشه فارغ از واقعیات است. این تجربه‌ای است که از مشاهدۀ حدود ۱۲ سال حضور در هیئت وزیران همراه این قلم شده است؛ و الا اگر حضور رئیس سازمان محیط زیست که عنوان معاونت رئیس‌جمهوری را هم به ضمیمه دارد، در هیئت دولت مؤثر بود و دولت‌ها نیز درکی درست از محیط زیست داشتند و فقط با رودربایستی به آهو و گورخر و تمساح و مناطق محدودشده نمی‌اندیشیدند و درک درست از محیط زیست انسان داشتند، رودخانه کارون که در مبدأ، آب آن مانند اشک چشم است، تبدیل به محل فاضلاب شهرها و پساب کارخانجات و کشت و صنعت‌های نیشکر نمی‌شد. اگر درکی از محیط زیست داشتند، آب‌هایی را که در زیر زمین بود، به‌درستی مصرف می‌کردند و با شعارهای نادرست به سطح زمین جاری نمی‌کردند تا آیندۀ کشاورزی وابسته به آن تاریک و مبهم شود. اگر رؤسای سازمان محیط زیست و دولت‌ها درکی از محیط زیست داشتند، اطراف شهرها انبار زباله و تولیدکنندۀ شربابه غوفی نمی‌شد که تالاب‌ها و کشتزارها را آلوده کند. رؤسای سازمان محیط زیست در دولت‌ها بیشتر زینت‌المجالس بوده‌اند تا به‌مثابه یک مشت قووی و یک فریادکوبندۀ برهرکسی که به خیال خود با قربانی‌کردن محیط زیست، شان شخصی ابتیاع کند، حضور داشته باشند.

نه رؤسای سازمان محیط زیست، نه رؤسای دولت‌ها و نه اعضای هیئت دولت و به‌همین‌ترتیب نمایندگان مجلس نه‌تنها دغدغ‌های برای حفظ ایران نداشته‌اند؛ بلکه شاید هرگز در مخیله‌شان نمی‌گنجید که سرزمین ایران به لحاظ زیست‌محیطی به خطر بیفتد.

نگاهی به اسامی و مشخصات و سابقه رؤسای این سازمان در طول سال‌های گذشته می‌اندازیم تا ببینیم چه کسانی عهده‌دار این مسئولیت بوده‌اند که اصولاً تخصص و درک محیط زیست نداشته‌اند یا محیط زیست ایران را در حد بسیار نازل تعریف کرده و به صورت بسیار محدود می‌دیدند؛ این تنها نشان چانه‌زنی برای حفظ حرمت محیط‌بانان، مجازات قاتلان محیط‌بانان، جلوگیری از مجازات محیط‌بانان، خرید چند وسیله نقلیه برای محیط‌بانان و احیاناً حفظ گونه‌های حیوانات کشور بوده است و جالب آنجاست که دولت و سازمان برنامه و بودجه هم نوعاً به مخالفت با درخواست‌ها برمی‌خاستند و شاهد آن هم بیانات ریاست محترم فعلی سازمان محیط زیست است که می‌گوید در برنامه هفتم نتوانستیم نیازها را در لایحه تأمین کنیم و حال چشم به مجلس داریم. این را هم بدانیم که تقاضای تأمین‌نشده این سازمان از دولت در حد بسیار نازلی بوده است و نه در حد حفظ و احیای سرزمین به‌خطرافتاده ایران از لحاظ زیست‌محیطی. به‌عنوان عضوی ۱۲ساله در هیئت وزیران به هر حال خود را شریک این نادانی و ندانم‌کاری و تشخیص‌ندادن موضوع و سکوت درباره سیاست‌های مخرب محیط زیست می‌دانم؛ هرچند به گواه مدارک حاضر در سالل ۶۰ اقدام به تأسیس پنج مرکز تبدیل زباله به کود در محدوده اختیارات وزارت صنایع و معادن کرده که بعد از پایان تصدی این‌جانب ناپدید گرفته شد و اگر دولت‌ها آن‌قدر که به توسعه‌ کشور می‌اندیشیدند (دست‌کم در کلام) به توسعه پایدار و لطمه‌نزدن به محیط زیست می‌اندیشیدند، امروز وضع سرزمین زیبای‌مان در این حال زار نبود.

رئیس سازمان محیط زیست در دولت باید حرف اول را بیان کند؛ یعنی به‌شدت به سیاست‌های صنعتی، کشاورزی و خدماتی احاطه داشته باشد و هریک از آنها را به قوت رهگیری کند.

<div>پنجشنبه ۱۶ اردیبهشت ۱۴۰۳</div>
۱۶ شوال ۱۴۴۵
۲۵ آوریل ۲۰۲۴
سال بیست‌ویکم
شماره ۴۸۱۸
۲۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

روزنامه

در «شرق» امروز می‌خوانید:
آسیب‌های روحی جنگ • روایتی از آنچه زیر پوست اقتصاد جامعه می‌گذرد؛ «رؤیایی» به نام «زندگی» • از آموزش زیست عقیفانه تا تعطیلی پنجشنبه‌ها

شکست دارو یار؟

در هفته‌های پایانی سال ۱۴۰۲، کمبود دارو دوباره خبرساز شد و کار به جایی رسید که بیماران دیگر به جای هفت‌سین و آجیل شب عید به دنبال انسولین، وارفارین، داروهای پیوندی و… بودند. در واکنش به این مسئله، صدای محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس بلند شد. این هفته حسنعلی حاجی‌دلیگانی، از اعضای کمیسیون برنامه و بودجه مجلس، در جریان رسیدگی به گزارش کمیسیون بهداشت درباره کمبود و گرانی دارو و تجهیزات مصرفی پزشکی، به ماده ۲۳۴ قانون آیین‌نامه داخلی مجلس اشاره کرده و گفته که موضوع دارو تاکنون چهار مرتبه در

نادی، حقوق‌دان ووکیل در گفت‌وگو با «شرق» بررسی کرد

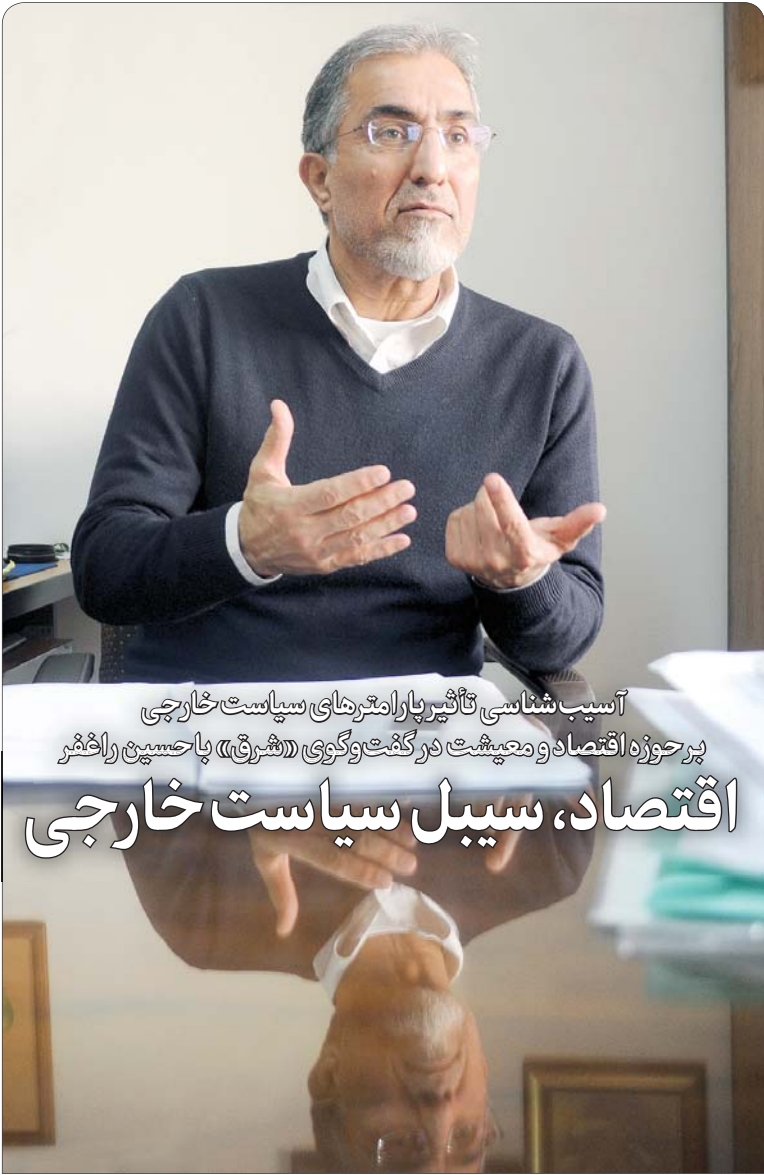
نام مادر در کارت ملی حقی بدیهی

صفحه ۸

یادداشت

در هفته آخر فروردین ماه میراث فرهنگی دوباره محور توجه محافل تخصصی قرار گرفت. حال، سوم اردیبهشت روز معمار را به فال نیک گرفته و سعی می‌کنم چند کلمه در باب مسئولیت مدیران، نهادهای مردمی و متخصصان معمار در امر حفاظت از بناها و بافت‌های تاریخی شهرهای‌مان به عرض برسانم. خبر این بود که ایران عضویتش را در سه سازمان بین‌المللی لغو کرد؛ یعنی دولت ایران اعلام کرده که «با توجه به تمایل‌نااشتن به تداوم عضویت در برخی مجامع بین‌المللی، لایحه لغو عضویت در این مجامع را به مجلس تقدیم کرده است». این مجامع عبارت بودند از «شورای بین‌المللی موزه‌ها» ایکوم، «شورای بین‌المللی محوطه‌ها و بناهای تاریخی (ایکوموس)» و «شبکه سازمان‌های علمی جهان سوم» که مصوب شده بود همکاری‌هایی با وزارت فرهنگ و آموزش عالی و به‌ویژه دانشگاه صنعتی شریف و سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران داشته باشد. ابتدا حسرت خوردیم که چرا باید در این دوران انزوا از جهان پیش‌رونده، ما این ارتباطات نحیف‌مان را هم از دست بدهیم؛ اما انعکاس فوری خبر این بود که ایران از ایکوم و ایکوموس جهانی حذف نشده است؛ زیرا از دولت احمدی‌نژاد به بعد این دو نهاد با پرداخت حق عضویت از سوی اعضا همچنان به فعالیت ادامه می‌دهند. ایکوموس ایران یک ان‌جی‌اواس‌ت، یعنی سازمانی مردم‌نهاد یا سَمَن، و غیردولتی. در ضمن این شورا خصوصی نیست و بین‌المللی‌بودن آن هم تا زمانی که همه سمن‌های ملی کشورهای جهان در آن عضو باشند، پابرجاست. جای زحی سعادت؛ زیرا چشم و دل ما ایرانی‌ها به

شرق

این گفت‌وگو در صفحه ۲ بخوانیدعکس: احسان قلنجی، شرق

یادداشت

وظیفه خ‌طیر نهادهای مردمی حافظ میراث شهرها

ترانه‌یلدا

معمار و شهرساز

بناها و بافت‌های تاریخی‌مان است و هرکسی را که در ماندگاری آنها بکوشد گرامی می‌داریم. باید بگوییم که اگرچه در دهه ۶۰ زمینه شکل‌گیری انجمن‌ها و تشک‌ل‌های مردم‌نهاد در شهرهای ایران قانوناً ایجاد شد؛ ولی ما تا دهه ۸۰ و تصویب آیین‌نامه مربوطه هیچ تعریف درستی از حوزه نفوذ و اختیارات تشک‌ل‌های مردم‌نهاد نداشتیم. تا قبل از این ما اصلاً به‌درستی نمی‌دانستیم معنی غیرانتفاعی و غیردولتی چیست. تا دوره قاجار که اغلب ساختار حزبی و رعبتی حاکم بود، با تشک‌ل‌های صنفی محدود، کارها را حاکمان وریش‌سفیدان فیصله می‌دادند. بعد از آن هم دولت شاه قدرتمند به مدرنیزاسیون مشغول بود و انجمن‌ها خالتی نمی‌کردند. مگر در کار ادب و هنر و علم؛ اما در نیم‌قرن اخیر برای کمک به دولت و نظارت بر اجرای وظایفش لازم داریم در زمینه‌های مختلف «سمن» داشته باشیم. برای محیط زیست، برای بافت‌های تاریخی، برای پرورش جامعه جوان و

یادداشت

فهرست تمام‌شدگان

سیدجمال هادیان طباطبائی زواره

کنش زاینده و زینده درباره کلان‌چالش‌های کشور ندارند.

پیشنهاد می‌کنم این افراد پس از عمری تلاش مخلصانه و بیختم آردهای‌شان، ال‌ک‌های‌شان را بیاویزند و کنار بکشند و جا را برای نخبگان باتجربه و صاحب ایده باز کنند. بالاخره هر شغلی بازنشستگی هم دارد.

حالا برویم سراغ حالت دوم. حالت دوم آن است که حاکمیت تصمیم بگیرد با نگاه موسع‌تری به گردش نخبگان نگاه کند و رجل سیاسی را به مدیران میانی و فعالان سیاسی– اجتماعی صاحب ایده و نظریه تعمیم دهد و فضا را برای ظهور و بروز صاحبان ایده‌های بزرگ و راه‌گشا و نگاه‌ها استراتژیک باز کند که حاصل آن علاوه بر اقبال عمومی و احتمال آشتی ملی، چشم‌اندازی روشن برای اصلاح مسیر توسعه خواهد بود. کسانی که علاوه بر ایده‌های بزرگ و راه‌گشا قدرت اقناع مدعیان داخلی و هم‌راه‌ساختن آنها و همچنین تعامل با دنیا را داشته باشند. البته دراین‌میان باید مراقب فرزندان و دامادها و بستگان گروه نخست که ممکن است به بهانه جوان‌گرایی در این طیف نفوذ کنند، باشد. حال این نخبگان صاحب ایده چه کسانی هستند و تا الان کجا بوده‌اند، در یادداشت بعدی درباره آن سخن خواهم گفت.

رهبر انقلاب در دیدار هزاران نفر از کارگران تأکید کردند:

خوب‌شدن حال کارگر یعنی خوب‌شدن حال کشور

برگزیده‌ها

سفری که بعد از ۱۶ سال انجام شد

بازتاب سفر رئیس‌جمهوری ایران به سریلانکا

گل‌محمدی در آستانه نشستن روی نیمکت تراکتور

یحیی و شایعه موانع غیرفوتبالی

دست‌ودل بازی غرب در میان تهدیدهای روسیه

چگونه در عصر دیجیتال از براندگی ذهنی دوری جوییم

مغز حواس‌پرت

یادداشت

برای مدارس دولتی

حسین ناصری

روان‌شناس پیشگیری

امروز، روز روان‌شناسی است؛ روزی که هدف از ثبت آن در تقویم جهانی تأکید بر موضوعات روان‌شناختی فراگیر بوده است تا سیاست‌گذاران ترغیب شوند در سیاست‌گذاری‌های خود به آن موضوع توجه نشان داده و با اتخاذ راهبردهای مناسب درصدد حل آنها باشند. روشن است که روز روان‌شناسی، آگاهی‌های روان‌شناختی عموم مردم را افزایش داده و در نهایت این قابلیت را دارد که به اندازه خود بر کیفیت زندگی افراد مؤثر واقع شود. شعار امسال روز روان‌شناسی، «نقش مداخلات روان‌شناختی در کاهش نابرابری آموزشی» است؛ گویی که سازمان ملل به‌عنوان برگزارکننده این روز نیز به این نتیجه رسیده است که با توجه به اینکه امکان رفع نابرابری‌های آموزشی وجود ندارد، شاید دست‌کم ب‌نوان از طریق برنامه‌های روان‌شناختی، اثرات مهلک آن را کاهش داد. یافته‌ها دل بر آن است که آموزش، شاخص کلیدی در مقوله‌های مهمی نظیر سلامت جسم و روان، طول عمر، آسایش، رفاه و درآمد به حساب می‌آید. این یافته‌ها حاکی از اهمیت دلایل اقتصادی، اجتماعی و مهم‌تر از همه اخلاقی برای ازین‌بردن با کاهش عواملی است که بر آموزش تأثیر سوء می‌گذارند. توجه به آموزش در روز روان‌شناسی از این نظر اهمیت دوچندان پیدا می‌کند که «آموزش در وهله اول یکی از موارد حقوق بشر است که نقش بی‌بدیلی در توسعه پایدار ایفا می‌کند. در ۲۰ سال گذشته، دستاوردهای جهانی درخور توجهی در حوزه آموزش محقق شده است؛ کم‌اینکه سواد عموم کشورها و مشخصاً سواد دختران و حضور آنان در مقاطع بالاتر تحصیلی درحال‌حاضر از هر دوره‌ای در تاریخ بیشتر است».

انالله وانا الیه راجعون

با نهایت تأسف و تأثر

درگذشت شادروان آقای محمد توکلی‌خو

را به اطلاع خانواده، دوستان و همکارانمان می‌رسانیم.

مجلس ختم ایشان روز یکشنبه نهم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳

از ساعت ۱۳:۰۰ تا ۱۴:۳۰ در مسجد جامع شهرک غرب واقع

در ابتدای فاز ۳، خیابان شهید سیف برگزار خواهد شد.

حضور شما سروران گرامی موجب شادی روح آن مرحوم

و تسلی خاطر بازماندگان خواهد بود.